
СВЕТИ ЈОВАН ДАМАСКИН РЕЧ НА РОЂЕЊЕ ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

ХОДИТЕ сви народи, сав род људски, сваки језик и узраст и свако звање, да са радошћу празнујемо рођендан Радости свега света. Јер ако незнабошци са сваком чашћу прослављаху рођендане богова својих, који лажним митовима обмањиваху ум и помрачаваху истину, и рођендане царева својих, носећи им свако дар по моћи својој и притом на штету свога иметка, — колико ли већма ми треба да честујемо рођендан Богородице, Којом се сав род људски исправи, Којом се жалост праматере Еве претвори у радост? Јер она, Ева, чу одлуку божанску: У мукама ћеш рађати децу, а Ова, Богородица, чу речи: Радуј се, Благодатна! Она чу: Бићеш потчињена мужу своме, а Ова: Господ је с Тобом (1 Мојс. 3,16; Лк. 1,28).

Шта ћемо, дакле, принети Мајци Речи, него реч? Сва твар нека

празнује са нама и нека хвали Ане
свете порођај најсветији, јер је
родила свету Ризницу добара
неотуђивих. Јер Њоме —
Богородицом, Творац је кроз људску
природу сву твар претворио на боље.
Јер ако је човек, постојећи између
духа и материје, свеза све видљиве и
невидљиве твари, онда је Реч Божја
— Творац, сјединивши се са
природом људском, преко ње се
сјединио и са целокупном
творевином.

Празнујмо, дакле, данас разрешење
људске неплодности, јер се овим
пресече немаштина добара. Али,
зашто се од нероткиње роди Дјева
Мати? Зато што је требало да Једино
Ново под сунцем, главно и највеће
Чудо, чудима буде припремљено и
постепено се од мањег узиђе на оно
што је више. А имам и други разлог,
узвишенији од овог и божанскији.
Природа се, наиме, побеђује
благодаћу и стоји бојажљиво, не
усуђујући се да прва крене. Пошто
се, дакле, од Ане имала родити
Богородица Дјева, зато се природа
није усуђивала да предухитри плод
благодати, него је остала бесплодна

док благодат не произрасте род. Јер је требало да буде прворођена Она која је имала родити Прворођенога све твари, у Које све постоји (Кол. 1,15.17).

О блажени супрузи Јоакиме и Ано, вама је дужна сва наша природа, јер је кроз вас принела Дар Творцу, Дар изнад свих других дарова — чесну Матер, једину достојну Саздатеља! О преблажено бедро Јоакимово, из којег произађе семе пречисто! О предивна материца Анина, у којој се постепено уобличи и узрасте и роди се Дете пресвето! О утробо, која си носила у себи живо и одушевљено Небо, пространије од небеских пространстава! О гумно, које си донело Стог животворне пшенице, као што и сам Христос негде рече: Ако зрно пшенично, паднувши у земљу не умре, онда једно остане (Јн. 12, 24)! О груди, које сте дојиле Ону која је дојила Хранитеља света! О чудеса над чудесима, и предивних ствари над предивнима! Али је и требало тако да се Божје неисказано и снисходљиво оваплоћење најави и припреми чудесима.

Али, како ћу да продужим даље? Ум ми је скоро у вансебности, а страх и љубав ме по пола поделише; срце ми бије, а језик ми се завезао. Не могу да издржим ову радост. Побеђен сам чудесима, преодушевљен постадох од љубави. Нека одступи страховање, нека побеђује љубав, нека пева лира Духа Светог. Нека се радују небеса и нека се весели земља (Пс. 95, 11).

Данас се двери нероткиње отварају, и рађа се девичанска Двер божанска, из Које ће и кроз Коју ће Бог, Који је изнад свих бића, телесно у васељену ући, сходно речима Павла који чу неисказане речи (Јевр. 1, 6; Кол. 2, 9; 2 Кор. 12, 4). Данас из корена Јесејева Шибљика произрасте, из Које ће произаћи свету Цвет Богоипостасни.

Данас од земљане природе Небо на земљи саздаде Онај који је некада од вода створио и на висину поставио свод небески. И заиста је ово Небо много од онога чудесније и божанскије: јер Онај који је на ономе сунце створио, Сам се из овог Неба рађа као Сунце Правде. — Две

природе Он има, макар безглави
Монофизити побеснели; једну има
Ипостас, макар Несторијанци
пресвиснули. — Јер Светлост Вечна,
што од Вечне Светлости предвечно
има биће своје, Светлост духовна и
бестелесна, од Дјеве се оваплоћује, и
као Женик из чертога произилази, и
Бог будући, човек касније постаје, да
као Див с радошћу прође пут наше
природе, и кроз страдања до смрти
дође и свеже Јакога и преотме му
плен његов, то јест нашу природу, и
у небеску земљу поврати овцу
заблуделу.

Данас Син дрводељин,
Свеуметнички Логос Онога који је
све Њиме створио, свемоћна
Десница Бога Вишњег, наоштрив
Духом као прстом Својим отупелу
секиру природе наше, начини Себи
живу Лествицу, чија се основа на
земљу ослања а врх Њен је до самог
неба, и на Њој Бог почину — као
што Јој и Јаков слику виде —, и
преко Ње Бог сиђе непреходно, боље
рећи спусти се снисходљиво, и на
земљи се јави и са људима поживе (1
Мојс. 28, 12—13; Варух 3, 38). Јер то
је Његов силазак, и снисходеће

понижење, и живљење на земљи, и познање Његово које нам даде на земљи. На земљу се ослања духовна Лествица — Дјева, јер има своје порекло са земље, а врх Јој је до неба. Јер сваке је жене глава муж, а Њој, пошто мужа не позна, глава Јој би Бог и Отац, Који Духом Светим изврши договор и као неко духовно семе божанско посла Свога Сина и Логоса, свемоћну Силу Своју. Јер благовољењем Оца, не од сједињења природног, него од Духа Светог и Марије Дјеве, натприродно и непроменљиво Логос постаде тело и усели се у нас (Јн. 1, 14). Јер сједињење Бога са људима бива кроз Духа Светога.

Ко може примити нека прими; ко има уши да чује нека чује (Мт. 19, 12; Лк. 8, 8). Удаљимо се од телесног појимања. Бог је бестрасан, о људи, и раније родивши бестрасно Сина по природи, Њега бестрасно Истог рађа и сада по домостроју. И сведок је томе богоотац Давид, говорећи: Господ рече мени: Син мој јеси Ти, ја Те данас родих (Пс. 2, 7). А ово 'данас' нема места у рођењу предвечноме, јер је оно надвремено.

Данас се саздадоше Врата на истоку,
кроз Која ће Христос ући и изаћи и
остаће Врата затворена (Јез. 44, 1—
3), у којим Вратима је Христос —
Врата овцама (Јн. 10, 7). Њему је име
Исток (Лк. 1, 78), кроз Којега ми
имамо приступ Оцу
Првосветлосноме. Данас залахорише
поветарци, свеопште весници
радости. Нека се радује одозго небо
и нек се весели одоздо земља, море
земаљско нека се заталаса: јер се у
њему рађа Шкољка, Која ће од Муње
Божанства с неба зачети у утроби и
родити Сина — Бисер драгоцени —
Христа. Из Ње ће Цар Славе,
обукавши се у порфиру тела,
походити заробљенике и дати им
опроштај. Нека игра природа, јер се
рађа Овчица, из Које ће Пастир
обући на Се јагње и растргнути
одећу некадашње смртности. Нека се
радује девственост, јер се, по Исаији
(7, 14), роди Девојка, Која ће
затруднети и родити Сина, и даће
Му име Емануил, то јест С нама Бог.
С нама је Бог, познајте
Несторијанци, и покорите се, јер је с
нама Бог. Не анђео, не посредник,
него ће сам Господ доћи и спашће
нас (Ис. 8, 8—9; 63, 9).

Благословен Који долази у име
Господње, Бог је Господ и јави се
нама (Пс. 117, 26—27; Мт. 21, 9).
Саставимо празник поводом рођења
Богородице. Радуј се Ана, неплодна
и која не рађа; кликни и узвикни ти
што не знаш мука порођајних (Ис.
54, 1). Весели се Јоакиме, јер из
Кћери твоје Дете нам се роди, Син
нам се даде, и име Му је: Анђео
Великог Савета — савета о спасењу
свега света —, Бог Силни (Ис. 9, 6).

Нека се постиди Несторије и нека
стави руку на уста. Дете је Бог, па
како није Богородица Она која Га је
родила? "Ако ко не признаје Свету
Дјеву Богородицом, такав је далеко
од Божанства". Ова реч није моја, па
ипак је реч моја, јер је примих од оца
нашег Григорија Богослова као
најбогословскије наслеђе и предање.

О блажени супрузи Јоакиме и Ано,
заиста сте свебеспрекорни. Познасмо
вас по плоду утробе ваше, као што
негде рече Господ: Познаћете их по
плодовима њиховим (Мт. 7, 16).
Поживели сте угодно Богу и
достојно Оне што се од вас роди. Јер
поживевши праведно и

целомудрено, породили сте Украс девичанства — Ону која је пре рађања Дјева, и у рађању Дјева, и после рађања Дјева, једина Дјева и Приснодјева, једина и умом и душом и телом Вечнодевствујућа. Јер и требаше да Девственост, произашла из целомудрености, произведе јединог Јединородног Светлосника телесно, по благовољењу Онога који Га је бестелесно родио; Њега, Који не рађа али се вечно рађа, Којега је рођење ипостасно својство.

О! коликих чуда и каквих чудних супротности постаде радионица ова Девочица: пород од нероткиње, девичанство које рађа, сједињење Божанства и човечанства, страдања и нестрадалности живота и смрти, тако да у свему и свуда лошије буде побеђено бољим! И све то, о Господе, ради мога спасења! Јер си ме Ти тако заволео да све то ниси преко Анђела ни неког другог створења учинио, него си и прво стварање и ово сада престварање Сам Собом извршио. Због тога певам и хвалим се и сав од радости поскакујем, и опет се враћам ка Извору ових преславних чудеса, и

вином веселја испуњен опет ударам
у лиру Духа и певам песму
божанску, рођенданску.

О, најцеломудрији пару грлица
разумних, Јоакиме и Ано! Закон
природе — целомудреност
сачувавши, ви се удостојисте
надприроднога, јер свету родисте
Матер Божију Која за мужа не
знађаше. Свето и побожно живећи у
људској природи, ви сад родисте
Кћер изнад Анђела и Анђелима
Господарицу. О, Кћери најлепша и
најслађа! О, Крине усред трња
узрасли, из племенитог и царског
корена Давидовог! Тобом се царство
обогати свештенством, кроз Тебе
дође промена закона, и откри се
смисао скриван испод слова, јер
свештеничко достојанство пређе са
Левитског на племе Давидово. О,
Ружо израсла из Јудејског трња, Ти
си Мирисом божанским испунила
све и сва! О, Кћери Адамова и Мајко
Божија! Блажено бедро и утроба из
којих Ти произађе. Блажено наручје
које Те ношаше и уста која се
удостојише Твојих чистих пољубаца,
а то су само родитељска уста, да би

Ти била у свему и свагда чиста и девствена.

Данас је почетак спасења света.
Кликни Господу сва земљо; певајте и хвалите и веселите се (Пс. 97, 4).
Уздигните глас свој, уздигните, и не бојте се (Ис. 40, 9), јер нам се роди Мати Божија код светих Врата Овчијих, из Које благоизволи да се роди Јагње Божије што узе на Се грехе света (Јн. 1, 29).

Играјте горе — разумна бића, и уздигните се до висине духовног созерцања. Јер рађа се најистакнутија Гора Господња, што свако брдо и гору надилази и превазилази, то јест људску и анђелску величину, од Које Горе изволи да се телесно без руку одсече Камен Крајеугаони Христос — једна Ипостас што раздељене сједињује, то јест Божанство и човечанство, Анђеле и људе, незнабошце и телесни Израил у један духовни Израил. Гора Божија, Гора богата, Гора украшена, Гора богата; Гора на Којој Бог благоизволи обитавати. Колесница божанска окружена мириадама Херувима и Серафима,

божанском благодаћу управљанима (Пс. 67, 16—18). Планински Врх светији од Синајског врха, јер га не покрива облак и дим и бура и страшан огањ, него светлосветлећи сјај Духа Пресветог. Јер док тамо на Синају Реч Божја исписа Духом као прстом закон на каменим таблицама, овде се у Дјевини сама та Реч оваплоти од Духа Светог и Њене чисте крви, и Себе Самога даде нашој природи као најбољи лек за спасење. Тамо је била само мана, а овде — Онај који даје сладост мани.

Скинија она драгоцене и значајне, коју начини у пустињи Мојсије од разноврсне и скуповене материје, а још пре ње сам шатор оца Аврама, нека се поклоне овој живој и разумној Скинији Божијој. Јер Ова постаде не просто сасуд дејства Божијега, него суштински саме Ипостаси Сина Божијег. Нека одасвуд златом опточени ковчег схвати своју неупоредивост с Њоме, а такође и златна стамна и светиљка и трпеза и ове оне старозаветне ствари, јер Њеном прасликом бише почаствоване, као сенке истинског Оригинала.

Данас Књигу нову начини
светворацка Божија Реч, Коју Отац
из срца изговори и Која ће језиком
Божјим као пером бити у Њој
написана Духом; која се Књига даде
човеку писменом и он је не прочита
(Ис. 29, 1—12), јер не позна Јосиф
Марију нити силу ове тајне. О,
најсвештенија Кћери Јоакима и Ане,
Која би сакривена од начала и власти
и од распаљених стрела лукавога!
Кћери одгајена у одајама Духа и
сачувана беспрекорном за Невесту
Божју и Матер природног Сина
Божјег. О, Кћери најсвештенија, у
наручју материнском ношена и
страшна за све одступничке силе! О,
Кћери најсвештенија, млеко из
груди храњена и Анђелима
окружена! О, Кћери богољубљена,
славо оних који Те родише! Тебе
зову блаженом сва покољења, као
што Ти рече и обистини се (Лк. 1,
48). О, Кћери достојна Бога, Лепото
људске природе, Украсе жена,
Исправитељко праматере Еве; јер се
она од пада исправи Твојим рађањем
Христа. Јер ако је прва Ева и довела
до престапа, и кроз њу је ушла смрт,
и послужила је змији да дође до
праоца Адама (1 Мој. 3, 5—6), али

зато Марија, послуживши Савету
Божанскоме, превари преваранта
змију и у свет уведе нетрулежност и
бесмртност.

О, Кћери увек девствена, Која не
потребоваше мужа ради зачећа, јер
Онај кога Ти у утроби ношаше има
Свог вечнога Оца! О, Кћери
пореклом са земље, а у наручју
богородитељском држала си
Саздатеља! Векови су се такмичили
који ће се од њих похвалити
рођењем Твојим, ал' утакмицу
векова победи предодређени Савет
Бога Који створи све векове, те
постадоше последњи први добивши
у део Твоје рођење. Заиста си
чеснија од сваког створења, јер
једино од Тебе Творац узео удео —
првину наше природе: тело Његово
од тела је Твога, и крв Његова од
крви је Твоје, и млеко груди Твојих
сисао је Бог, и уста се Твоја
сјединише са устима Божјим. О,
несхватљивих и непојмљивих
ствари! Провидећи Те достојном Бог
свега света, заволе Те, и заволевши
предодреди, и у последња времена
приведе Те у биће, и показа Те

Богородицу Матер и Хранитељку
Сина Свога и Логоса.

Кажу да су супротне ствари лекови
за супротне, мада супротно не
настаје из супротнога. Јер иако свака
ствар чини оно што сама по природи
јесте служећи се супротним
стварима, то не значи да је по
природи и постала од супротнога.
Тако, као што грех, наносећи ми
смрт преко добра, као такав сам се
показа да је врло грешан и пагубан
(Рм. 7, 13), тако је и Узрочник
добара Христос кроз супротне
ствари учинио нама оно што је Сам
Он по природи. Јер тамо где се
умножи грех, тамо и благодат
преизобилова (Рм. 5, 20). Да смо ми
сачували ону прву заједницу с
Богом, не бисмо се ове веће и
преславније удостојили. Сада пак,
отпавши кроз грех од прве заједнице
и општења, јер не сачувасмо оно што
добисмо, Божјим састрадањем бисмо
помиловани и прихваћени, да
сигурна буде заједница и општење.
Јер Онај који нас је примио и
прихватио моћан је да ово
сједињење сачува нераскидљивим.

Јер пошто се у разврату и прељуби
исквари сва земља, и народ
Господњи духом прељубе одступи
од Господа Бога свога (Ос. 1, 2; 4,
12), Који га стече мишицом Својом
високом и моћном, и изведе га
чудима и знацима из дома ропства
Фараону, и преведе га преко мора
Црвенога, и руководи га у облаку
дању и у светлости огња ноћу (2
Мојс. 13, 14), и срце се њихово
обрати у Египат, и поста народ
Господњи не више Његов народ, и
помиловани поста непомилован, и
омиљени не омиљени (Ос. 2, 25);
због тога се сада рађа Девојка —
сушта противност блуда и прељубе
предака. Она се сада Богу заручује, и
рађа Божију Милост — Христа. И
народ Божји постају они што пре не
беху народ Његов, и непомиловани
бива помилован, и неомиљени бива
омиљен и љубљен. Јер се из Ње рађа
Син Божји Љубљени, Који је по
Његовој вољи (Мт. 3,17).

Чокот са добрим лозама из Ане
произрасте и нама процвета Грозд
сладоности, Који људима земним точи
нектар за живот вечни. Јоаким и Ана
посејаше себи у правди и пожњеше

плод живота (Ос. 10, 12).
Просветлише себе светлошћу
познања и Господа Бога потражише,
и дође им плод праведности.
Осоколи се земљо и децо Сионова,
радујте се Господу Богу вашему; јер
прорасте и пролиста пустиња,
нероткиња донесе плод свој (Јоил 2,
21—23). Јоаким и Ана као горе
духовне, радости свима источише
(Амос 9, 13). Весели се, Ано
најблаженија, јер ти породила Женско,
Које је Мати Божија, Двер
Светлости, Извор Живота; Женско
које ће уништити преступ женскиња.

Лице ће овога Женскога умољавати
богаташи народни; овој ће се
Женској цареви незнабожачки
поклонити и дарове ће доносити (Пс.
44, 12). Ово ћеш Женско ти, Ана,
Богу Свецару привести, јер је
украшена златним украсима —
лепотом врлина огрнута и Духа
благадању окићена. Њена је слава
унутра; јер је сваке жене слава муж
њен споља покрај ње, а слава је
Богородице унутра — Плод утробе
Њене.

О Женско вољено и преблажено!
Благословена си Ти међу женама и
благословен је Плод утробе Твоје
(Лк. 1, 42). О Женско, Кћери Царева
и Мајко: Кћери Давида цара и Мајко
Свецара Бога. О божанска и жива
Статуо, Којој се обрадова Бог који је
начини (Пс. 103, 31). Јер ум имаш
Богом руковођен и једино Богу
обраћен; жеља пак Твоја сва је
усмерена ка Једино Жељеноме и
љубави Достојноме; гњев је Твој
окренут једино против греха и
његовог родитеља. Живот си имала
изнад природе, јер си живела не ради
Себе, пошто се ради Себе ниси ни
родила. Живела си само Богу, ради
Којег си у живот и дошла — да би
послужила спасењу свега света, како
би се кроз Тебе испунио Древни
Савет Божји: о Бога Логоса
оваплоћењу и о нашем обожењу.
Твоја наклоност ка јелу била је само
према храни речи Божијих и само си
се њима насићивала. Била си као
Маслина многоплодна у дому
Божијем (Пс. 51, 10), као Дрво
засађено на изворима вода Духа; као
Дрво Живота, које Плод свој даде у
предодређено од Бога време (Пс. 1,3)
— то јест Бога оваплоћенога, свих

бића Живот Вечни. Сваку
душекорисну и добру помисао
привлачила си, а сваку сувишну и за
душу штетну пре окушања си
одбацивала. Очи су Ти биле свагда
ка Господу (Пс. 24, 15), гледајући на
Светлост вечну и неприступну. Уши
су Ти слушале речи божанске и
радовале се лири Духа Светога; кроз
те уши уђе Реч Божја да се у Теби
оваплоти. Ноздрве је Твоје
привлачио једино мирис Женика
Твога, Онога што је божанско Миро,
Које се добровољно изли и помаза
Своје човечанство. Јер вели Свето
Писмо: Име је Твоје Миро изливано
(Песма 1, 3). Уста су Твоја хвалила
Господа и Његовим се устима
прилепљивала. Језик и грло Твоје
знали су само за речи Божје и
наслађивали се божанском
сладошћу. Срце Твоје би чисто и
неупрљано, гледајући и љубећи Бога
Невидљивога. Утроба Твоја би таква
да се у њу усели Несместиви, и
груди Твоје са млеком — да се из
њих храњаше Бог Дете Исус. Двер
Божја би свагда девствујућа. Руке —
Бога носеће, и колена — престо
узвишенији од Херувима, помоћу
њих се руке слабачке и ноге одузете

оснажише. Ноге — као светиљком
сјајном вођене законом Божјим, и за
Њим неодступно трчаху, докле
Љубљеног не привукоше Љубећој.
Сва си обиталиште Духа Светог, сва
— Град Бога Живога. Град који
радосно запљускују валови реке (Пс.
45, 5), то јест таласи благодатних
дарова Духа. Сва си лепа и добра,
сва си блиска Богу (Песма 4, 7; 6, 4).
Јер превазишавши Херувиме и
надвисивши Серафиме, Ти постаде
сасвим блиска Богу.

О, чудо веће од свих чудеса: Жена
постаде изнад Серафима! Јер се Бог
јави умањен нешто мало мањи од
Анђела (Јевр. 2, 7—9). Нека ућути
Соломон премудри и нека не говори:
Нема ништа ново под сунцем (Проп.
1, 9). О Дјево Богоблагодатна, Храме
Божји свети, Којега духовни
Соломон — Миротворац начини и
Сам се усели у Њега; Храме,
украшени не златом и мртвим
камењем, већ уместо злата сија се
Духом, и уместо драгог камења има
драгоцени Бисер — Христа, Жар
Божанства, Којега замоли да се
дотакне и наших усана да би и ми,
очистивши се, хвалили Га са Оцем и

Духом, кличући Му: Свет је, Свет,
Свет Господ Саваот (Ис. 6, 3—7) —
једна природа Божанства у Три
Ипостаси. Свет је Бог и Отац, Који је
благоизволео да се у Теби и из Тебе
изврши тајна коју пре векова
предодреди. Свет је Крепки, Син
Божји и Бог Јединородни, Који Те
данас изведе првородну од мајке
нероткиње да се Он, као
Јединородни од Оца и Првородни
све твари, роди јединородан од Тебе
Дјеве Матере, Он — прворођени
међу многим браћом (Рм. 8, 29), Који
најприсније с нама узе од Тебе удела
у телу и крви (Јевр. 2, 14). Он Те не
произведе од самога оца, нити пак од
саме матере, да се једином
Јединородном сачува
јединорођеност у свему. Јер је Он
једини од јединог Оца Јединородни
и једини из једине Матере. Свет је
Бесмртни, Дух Пресвети, Који Те
росом Свога Божанства
неповређеном сачува од Божанскога
Огња — јер то и Мојсијева купина
наговештаваше.

Радујте се Овчија Врата, најсветији
храме Божије Матере! Радујте се
Овчија Врата, још од предака

обиталиште Царице! Радујте се Овчија Врата, некадашњи торе Јоакимових оваца, а сада небу подобна цркви разумног стада Христовог. Твоја је бања некада једном годишње примала Божјег Анђела, који воду замућиваше, и који од болесника први у њу силажаше он се једини од сталне болести ослобађаше (Јн. 5, 2—4). Сада пак, ти имаш мноштво Небеских Војски које са нама хвале Богоматер, овај Бездан чудеса, овај Извор исцељења свега света. Јер Она не прими Анђела служитеља, већ Ангела Великог Савета, Који нечујно као Роса Доброте сиђе на руно и сву природу нашу, оболелу и пропадљивости наклоњену, подиже на здравље без болести и на живот неостариви. Због Њега и онај што у теби лежаше узет, скакаше радосно као јелен (Јн. 5, 8—9). Радујте се, зато, чесна Врата Овчија, нека вам стално расте благодат!

Радуј се Марија, најслађа Кћери Анина! Опет ме ка Теби привлачи љубав. Како да изобразим Твој ход најсмернији? Како ли одећу Твоју? Како пак благодатност лица Твога?

Мудрост зрелости Ти имаде у телу
младоме; одећу пристојну без икакве
раскоши и разнежености; ход
спокојан и скроман без било какве
разметљивости; понашање озбиљно
и благо с кротошћу, мушкарцима
неприступно, чему је сведок и страх
који Те обузе при Ангеловом
необичном поздраву (Лк. 1, 29).
Родитељима си била послушна и
покорна; са смерним мишљењем и у
највишим созерцањима; реч Ти је
блага и кротка, из негневљиве душе
изговарана. И шта још друго да
кажем, него да си Ти — достојно
Бога Обиталиште. Зато Те достојно
сва покољења прослављају, као
одабрану Славу човечанства. Ти си
похвала свештеника, укрепљење
царева, нада хришћана, многоплодна
Младица девичанства, јер се преко
Тебе лепота девствености
распространи. Благословена си Ти
међу женама и благословен је Плод
утробе Твоје (Лк. 1, 42).
Благословени су они који Те
исповедају Богородицом, а осуђени
они који то одричу.

О свештени супрузи, Јоакиме и Ано,
примите од мене ову реч

рођенданску. О Кћери Јоакима и Ане и Владичице, прими реч слуге Твога грешнога, но који топло љуби Тебе и поштује, и има Тебе — једину Наду радости своје, и Заштитницу живота свога, и Примиритељку Сину Твоме, и сигурни Залог спасења свога. Ти ћеш скинути с мене бреме грехова, и развејати облак што ми ум помрачује, и раскинути привезаност за материјално, и прекратити искушења, и корисно ми руководити живот, и одвести ме вишњему блаженству, а свету ћеш мир подарити, и свима житељима града овдашњега радост савршену и спасење вечно, молитвама оних који Те родише и све пуноће верника Цркве.

Радуј се, Благодатна, Господ је с Тобом! Благословена си Ти међу женама и благословен је Плод утробе Твоје, Исус Христос, Син Божји, Њему слава и величанство са Оцем и Светим Духом, кроза све векове векова. Амин.

превео: авва Јустин

РЕЧ НА РОЖДЕСТВО ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ

ГОСПОД који живи на небу, желећи да се јави на земљи и поживи са људима, претходно уготови на њој обиталиште славе Своје — Пречисту Своју Матер. Јер је у царева обичај, да припреме себи палату за боравак у граду у који имају намеру отићи. И као што палате земаљских царева граде најискуснији мајстори из скупоценог материјала на најлепшем месту, лепше и пространије од осталих обиталишта људских, тако се имала саградити и палата славе Цара Небеснога. У Старом Завету, када Бог зажеље да живи у Јерусалиму, Соломон Му подиже храм преко најискуснијег неимара Химара, који бејаше врло вешт, паметан и пун знања (3 Цар. 7, 13—40; 2 Днев. 2, 13—14; 4, 11.16). Соломон сагради храм из најскупоценије грађе, од изврсног камења, од мирисавог дрвећа: кедра и кипариса са Ливана, и од чистога злата, на највишем месту, на гори Морији. Лепоти храма много допринесе и то, што на његовим зидовима изваја херувиме, разно

дрвеће и цвеће. По пространству храм беше огроман, тако да је у њему комотно могло стати мноштво Израилџаца! и сиђе на њега слава Господња у огњу и облаку. Ипак храм тај беше недовољан да у себи смести несместивог Бога. Соломон Му подиже храм, али Свевишњи не живи у рукотвореним храмовима. Где је дом који бисте ми сазидали? говори Господ. Или где је место за моје почивање (Ис. 66, 1; Д.А. 7,48).

И гле, Господ благоизволе да се у почетку новозаветне благодати начини нерукотворени храм — Пречиста, Преблагословена Дјева Марија. А који делатељ начини тај храм? Ваистину најмудрији, сама Премудрост Божија, као што говори Писмо:

Премудрост начини себи дом (Прич. 9, 1). А све што Премудрост Божија ствара, дивно је и савршено. Пошто пак оживљену палату Речи начини Премудрост Божија, стога се начини савршени храм за савршеног Бога, пресветла палата за пресветлог Цара, пречисти и неоскврнављени чардак за пречистог и неоскврнављеног

Женика, беспрекорно обиталиште за беспрекорно Јагње. Овоме је верни сведок на небу који говори к Њој:

Сва си лепа, драга моја, и нема недостатка на теби (Песма над песм. 4, 7). И свети Дамаскин каже: "Сва је — палата Духа, сва — град Божји, море благодати; сва је лепа, сва — блиска Богу".

Но, од какве грађе би начињена ова палата? Заиста од најскупоценије: јер произађе, као из скупоценога камена, из царскога рода, од Давида, који порази Голијата каменом из праћке, који праобразоваше камен — Христа; и као од мирисавих дрвета кедра и кипариса, Дјева Богородица се роди из рода првосвештеничког, који приноси миомирисне жртве Богу. Отац њен, свети праведни Јоаким беше син Варпафира, који води своје порекло од Давидова сина Натана; а мати њена, света праведна Ана беше кћи свештеника Матана из племена Аронова. Тако, Пречиста Дјева бејаше по оцу царскога рода, а по мајци — првосвештеничкога. О, из како свескупоцених ствари — свечесних племена — би устројена

оживљена палата Цару славе! И као што у Соломоновом храму камене и дрвене зграде добијаху нарочиту вредност од чистога злата којим беху позлаћене, тако у рођењу Пресвете Богородице благородство царског и првосвештеничког порекла доби још већу вредност од целомудрености светих родитеља њених, која је несравњено драгоценија од злата и сребра и скупља од драгога камења, и што је год скупоцених ствари не могу се изједначити с њом (Прич. 3, 15). Јер Пресвета Дјева роди се од целомудрених родитеља, што је више од сваког благородства. О томе сведочи свети Јован Дамаскин, обраћајући се светим праведним богородитељима овако: О, блажени супрузи, Јоакиме и Ано! Заиста се по плоду утробе ваше показасте беспрекорни, по речи Господњој: По родовима њиховим познаћете их (Мт. 7, 16.20). Ви уредисте свој живот како је благоугодно Богу и како је то достојно Рођене од вас. Јер, живећи целомудрено и свето, ви родисте ризницу девства, — мислим Дјеву: пре рођења Дјеву, у рођењу Дјеву, по рођењу Дјеву, и свагда Дјеву, једину увек девствујућу и

умом и душом и телом. А
доликовало је да девство, рођено од
целомудрија, буде принесено телом
самој Јединородној Светлости. О,
две пречисте словесне грлице,
Јоакиме и Ано! сачувавши
целомудрено закон природе, ви се
божански удостојисте надприродних
дарова, јер свету родисте Дјеву,
Божију Матер. Побожно и свето
поживевши у људској природи, ви
произведосте Кћер, узвишенију од
анђела и која сада влада над
анђелима. О, прекрасна и преслатка
Кћери! О, крине, који си усред трња
израстао из свеблагородног Корена
царског! Тобом се обогати царство
свештенства". — Овим речима свети
Дамаскин јасно показује од, каквих
је родитеља рођена Божија Мати, из
каквих је драгоцених ствари
устројена палата Цара Небескога.

На ком месту ова жива палата би
устројена? Заиста на највишем, јер
Црква даје о њој овакво
сведочанство: "Зацело си виша од
свих, Дјево чиста!" но виша не
местом него врлинама и висином
Божјих дарова. Јер место где се роди
Преблагословена Дјева бејаше

малени град у земљи Галилејској,
звани Назарет, зависан од великог
града Капернаума, и житељи његови
беху презирани, због чега и о Христу
би речено: из Назарета може ли бити
што добро? (Јн. 1, 46). Но Господ,
који на висинама живи и на смирене
погледа (Пс. 112, 5), благоизволи да
се Његова Пречиста Мати роди не у
Капернауму, који се у гордости
својој до неба беше подигао, него у
смиреном Назарету, показујући тиме
да што је у људи високо, то је мрзост
пред Богом (Лк. 16, 15), а што је у
људи презрено, то је у Њега високо и
драгоценост. Поред тога и сам назив
Назарет показује висину врлина
Пречисте Дјеве. Јер као што Својим
рођењем у Витлејему, — а Витлејем
значи "дом хлеба" —, Господ
тајанствено прасликова то да је Он
хлеб који је сишао с неба (Јн. 6, 54)
ради оживотворења и укрепљења
људи, тако и рођењем Своје
Пречисте Матере у Назарету
објављује високе ствари, јер назив
Назарет означава цветно, свештено,
овенчано и осамљено место, што
јасно прасликује Пресвету Дјеву.
Она је цвет, исцветали из неплодне и
времените утробе, цвет који је

обновио сасушену природу нашу,
цвет неувенљиви који увек цвета
девством, цвет миомирисни који
рађа миомир Јединога Цара, цвет
који доноси род — Христа Господа.
Она је освећена благодаћу Светога
Духа који је сишао на њу и осенио
је, и јесте светија од свих светих
пошто је родила "Реч светију од свих
светих". Она је издвојена од грешних
земнородних, јер у целом животу
свом Она не позна ниједан грех. И не
само Она не учини греха, него и
грешнике склања од греховних дела,
као што јој Црква и узвикује: Радуј
се Ти која избављаш од рђавих дела!
Она је венчана славом и чашћу:
венчана славом, јер је произашла из
царскога корена; венчана чашћу, јер
је поникла из првосвештеничког
племена. Венчана славом, јер је
произашла од целомудрених и
праведних родитеља; венчана чашћу,
јер је удостојена благовести и
служења од Арханђела. Венчана
славом, као Мати Божија; јер шта
може бити славније него родити
Бога? венчана чашћу, као
Приснодјева; јер шта може бити
чесније него и после рођења бити
Дјева? Венчана славом, славнија од

серафима, јер је серафимски
заволела Бога; венчана чашћу,
узвишенија од херувима, јер је
мудрошћу и познањем Божанства
превазишла херувиме. А слава и част
и мир свакоме који чини добро, вели
апостол (Рм. 2,10). Но ко би се међу
земнороднима нашао већи творитељ
добра од Пречисте Дјеве? Она све
заповести Господње одржа, сву вољу
Његову сатвори, све поуке Његове
изврши, све речи Његове сакри у
срцу свом, сва дела милосрђа указа
ближњима. Стога је Она достојно
овенчана, као творитељка свакога
добра. Но Она је и чувалиште: јер
сакровиште свога девичанског
целомудрија тако будно чуваше, да
га чак ни анђелу не хте поверити,
јер, угледавши анђела, Она се збуну
од речи његове, и помишљаше, какав
би ово био поздрав (Лк. 1, 29).

Да је све то у Пречистој Дјеви
посведочи Назарет својим називом.
И ко неће рећи, да се та палата
Христова веома високо уздигла
врлинама и Божјим даровима? Она је
висока, јер би дарована с неба, иако
се на земљи роди од земнородних;
— с неба: јер, као што говоре неки

од богопросвећених људи, архангел
Гаврил, који је благовестио Захарији
Јованово рођење, благовести
Јоакиму и Ани зачеће Пресвете
Богородице и донесе јој с неба
преблагословено име, говорећи
матери нероткињи: "Ано, Ано!
родићеш преблагословену кћер и
име ће јој бити Марија". Стога нема
сумње Она може бити названа
градом светим, Јерусалимом новим
који силази с неба од Бога (Откр. 21,
2), скинијом Божијом. Висока је ова
Божија скинија, јер родивши Цара
Христа Она се узвиси изнад
серафима. О висино, недостижна за
људске мисли!

А каква је красота те мислене палате
Христове, чуј шта о томе говори
слаткоречиви Јован Дамаскин: "Она
би принесена Богу, Цару свих,
одевена лепотом врлина као златном
ризом, и украшена благодаћу
Светога Духа, чија је слава изнутра;
јер као што је свакој жени слава муж
који долази споља, тако је
Богородици слава унутра, тојест
плод утробе њене". И још свети
Дамаскин каже: "О, Дјево
Богоблагодатна, света Цркво Божија,

коју духовно сагради Премудри
Творац света, и у Њој поживе! Она је
украшена не златом ни мртвим
камењем, него уместо злата сија
Духом, и уместо драгог камења има
скупоцени бисер — Христа". Таква
украшеност ове палате много је
лепша од оне у Соломоновом храму,
у коме беху изображени ликови
херувима, дрвеће и цвеће. Али и у
овом живом храму, у Пречистој
Дјеви, јасно се види херувимски лик:
јер својим херувимским животом
Она се не само изједначи са
херувимима него их и превазиђе.
Када је Црква навикла да светитеље
назива херувимима, певајући: "Како
ћемо вас назвати, свети?
Херувимима, јер на вама отпочину
Христос"; утолико више Дјева
Богородица је херувим, јер у Њој
отпочину Христос телом Својим, и
на њеним пречистим рукама Бог седе
као на престолу: Дјева постаде
престо херувимски. А изобрази Она
у себи и слике плодних дрвета,
поставши духовно плодном
маслином у дому Божјем и цветном
палмом (Пс. 51, 10), због чега се сада
и назива живоносним вртом, када
Црква пева: "Из неродног корена Бог

чудеса изведе нам живоносни врт — Матер Своју". Све се ово говори о духовној лепоти њеној. Али Она не беше лишена ни телесне лепоте, као што о томе сведоче многи учитељи Цркве, да у целом поднебесју није било нити ће бити тако лепе девојке као што беше Дјева Богородица. Видевши је, свети Дионисије Ареопагит хоћаше да је назове Богом, да није знао Бога рођеног од Ње. Јер божанска благодат које она беше пуна изнутра, сијаше из пресветлог лица њеног. Такву палату припреми Себи на земљи Цар Небесни, палату прекрасну душом и телом, "као невесту украшену мужу своме" (Откр. 21,2); притом палату пространу: "утробу њену учини пространијом од неба", и у Њу се смести "несместиви Христос Бог".

Царске палате се обично зидају простране, да би могле примити не само цара него и мноштво његових слугу, и људе који му долазе са свих страна. Пространо обиталиште Бога Речи, Пречиста Дјева, пространо је не само за Бога Реч као Цара него и за нас слуге који прибегавамо к Богу, настањеном у Њој: јер Бога

смешта у утроби, а нас у своје милосрђу. Изабрани сасуд Божји, свети апостол Павле, побуђиван љубављу говораше својој љубљеној деци: Срце наше распострани се; вама није тесно место у нама (2 Кор. 2, 11—12). Но у кога се од светих може наћи тако пространо милосрђе, као што је Маријино по Богу милосрђе које прима све? Ту налази себи места целомудрени, но и грешнику ту није тесно. Ту има своје место онај који се каје, но ту је слободно прибежиште и за оног који се не каје и за оног који је очајан, као што је Нојев ковчег био прибежиште не само за чисте него и за нечисте животиње. У милосрђу Пресвете Богородице има широког простора за све тужне, злостављане, гладне, залутале, буром витлане, болне: јер не може не бити милосрдна Она која нам роди благога Бога. Палате земаљских царева чувају многе наоружане страже, које не пуштају унутра свакога који жели да уђе, него задржавају и брижљиво испитују одакле је и зашто долази. А жива палата Христова, иако је окружена херувимима и серафимима и безбројним хорovima анђела и

свих светих, ипак ником не
забрањује да онај који жели уђе на
врата Њеног милосрђа: нити
стражари одгуравају, нити војници
одгоне, нити испитују због чега
долази, него сваки несметано улази
са молбом, и прима дар по потребној
молби.

Стога да прибегавамо к милосрђу
Рођене из неплодне утробе,
упућујући јој овакав поздрав: Радуј
се, свебеспрекорна палато Цара
свих! Радуј се, обиталиште Бога и
Речи, коме са Оцем и Светим Духом,
и Теби, Кћери Оца, Матери Сина,
Невести Светога Духа, нека је и од
нас трошних част и слава вавек.
Амин.